

Анна БІНЬКОВСЬКА

здобувачка вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник: **Чикуркова А. Д.**,

д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
ЗВО «ПДУ»,
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Персонал в органах місцевого самоврядування є важливою ланкою управління, від якої залежить якість реалізації виконавчої влади, рівень втілення в життя управлінських рішень та державних вимог. У свою чергу, формування та розвиток прозорого й якісного державного управління та публічного адміністрування в Україні потребує нових концептуальних підходів до управління персоналом в органах місцевого самоврядування. Враховуючи те, що існуючі заходи та інструменти ефективного управління персоналом розроблені та застосовуються здебільшого в приватному секторі, важливості набувають питання не тільки їх адаптації для державної сфери, але й виявлення та обґрунтування їх особливостей в державному управлінні та публічному адмініструванні.

Насьогодні більшість практичних рекомендацій щодо ефективного управління персоналом розроблені переважно для приватного сектора. Тому необхідна адаптація ідей, методів, інструментів управління персоналом приватного сектора для публічного. Такий підхід представлено в зарубіжній праці [1], де зазначається, що вдосконалення роботи з персоналом бюджетних організацій, установ, які входять до системи державного управління у розвинутих країнах, багато в чому відбувається шляхом усе більшого запозичення методів і методик роботи з кадрами в організаціях приватного чи третього сектору. Адаптацію слід здійснювати враховуючи не тільки існуючу

різницю між цими секторами, але й специфічні особливості державних організацій. Тому, перш ніж виявляти особливості управління персоналом в органах місцевого самоврядування, необхідно визначити характерні властивості саме організацій публічного сектору. Так, публічний сектор включає державні установи та установи місцевого самоврядування. Враховуючи це, виділимо наступні характерні риси, що притаманні публічній організації [2,3]:

- діє в інтересах громадськості, а не приватних осіб; послуги, що надаються, є безкоштовними для споживачів;
- бюджетне фінансування не залежить від результатів діяльності;
- конкуренція вважається недоцільною чи навіть забороненою;
- відсутність чітких, зрозумілих й адекватних критеріїв якості послуг, що надаються;
- сильний політичний вплив на діяльність;
- відсутність ясного і чітко сформульованого бачення щодо цілей діяльності, виходячи з якого можна було б судити про успішність публічної організації;
- неможливість однозначного визначення «успіху чи неуспіху» в діяльності публічної організації; недостатня «активність» у діях, що веде до інерції, негнучкості у діях і низького рівня впровадження інновацій;
- домінування нематеріальних стимулів (престижність роботи, гарантія зайнятості, стабільність зарплати тощо) над матеріальними.

Існує достатня кількість визначень місцевого самоврядування. Переважно їх співвідносять з викладеним в Європейській Хартії 1985 року визначенням місцевого самоврядування, де воно розглядається як «... право і дійсна здатність місцевих громад контролювати і управляти в рамках закону під свою відповідальність і на благо населення значною частиною громадських справ». Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» під місцевим самоврядуванням розуміють «гарантоване державою право та реальну здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного

об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України, яке здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст» [4]. У свою чергу, система місцевого самоврядування включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; старосту; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення [4].

Акцентуємо увагу, що в Європейській Хартії мова йде про владні повноваження територіальних спільнот, існування цих повноважень обумовлено наявністю об'єктивних обставин. Тоді як в українській версії визначення на практиці носить більш декларативний характер, адже йдеться про владу штучно сформованих структур.

Слід зазначити, що поняття місцеве самоврядування не має закінченого, єдиного обґрунтування і тлумачення в науці. Для пошуку визначення даного поняття було проаналізовано різні джерела, результати яких підтвердили наявність трактування різними авторами і витяги з нормативно-правових актів. Враховуючи відсутність трактування поняття «органи місцевого самоврядування» у зазначеному законі [4], було здійснено аналіз даної категорії. Так, на думку В. Кравченка, орган місцевого самоврядування це орган, який утворюється територіальною громадою (територіальними громадами району, області) у встановленому законом порядку для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, наділений відповідно до закону владними повноваженнями, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах [5].

У трохи іншому ракурсі дає визначення органу місцевого самоврядування М. Пітцик у співавторстві з В Кравченком, визначаючи його як «організаційно самостійний елемент системи місцевого самоврядування, що утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування районних, обласних бюджетів і являє собою колектив громадян України, депутатів місцевої ради або службовців органів місцевого самоврядування, заснований у встановленому законом порядку для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування, наділений з цією метою відповідними владними повноваженнями, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідної територіальної громади (територіальних громад)» [6].

Слід також зазначити, що існує визначення місцевого самоврядування, яке прийнято Радою Європи. Дане визначення зафіксовано в Європейській Хартії місцевого самоврядування [7], де відповідно до п. 1 ст. 3 під місцевим самоврядуванням розуміється «право і спроможність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину державних справ і керувати нею, діючи в рамках закону, під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення [7].

Отже, трактування поняття місцевого самоврядування характеризує його як форму народовладдя. Відповідно до статті 2, пункту 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [4].

Список використаних джерел

1. Carnevale D.G. Organizational Development in the Public Sector. Boulder, Colo : Westview Press, 2003. 629 p.
2. Міненко М. А. Публічне управління: теорія та методологія : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 404 с.
3. Чикуркова А.Д. Міжнародний досвід оцінки ефективності публічного управління. Наука і освіта в інтелектуально-інноваційному розвитку суспільства»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (16-17 травня 2019 року). Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. С. 205-207.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
5. Кравченко В. В. Конституційне право України у визначеннях та схемах. К.: Атіка, 2002. 192 с.
6. Кравченко В. В., Пітцик М. В. Муніципальне право України. К.: Атіка, 2003. 672 с.
7. Задорожний О. Європейська хартія місцевого самоврядування. Політична енциклопедія.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 253 с.
8. Чикуркова А.Д., Ясінецька І.А., Фурман Д.Г. Система управління персоналом підприємств: передумови формування, сучасні тенденції розвитку і перспективи. Кам.-Под.: ЗВО «ПДУ», 2023. 321 с. <http://188.190.43.194:7980/jspui/handle/123456789/10878>
9. Чикуркова А.Д. Управління персоналом в публічних установах. Кам.-Под.: ЗВО «ПДУ», 2021. 281 с.